

**VERSLAG VAN HET STADSGESPREK TRANSITIE SOCIAAL DOMEIN HAARLEM
GEHOUDEN IN DE GRAVENZAAL VAN HET STADHUIS OP 7 JUNI 2012 VAN 17.30
– 19.00 UUR**

Gespreksleiding: mevrouw Z. Klazes
Programmamanager: mevrouw L. Brandt
Voorzitter: J. van de Manakker
Secretaris: mevrouw D. Taets van Amerongen

Aanwezig:
Bewoners, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, raadsleden, ambtenaren, wethouders

Verslag: G-J. Timmermans (Notuleerservice Nederland)

De heer **Van de Manakker**, voorzitter van de raadscommissie Samenleving, heet allen namens de raad welkom. Hij meldt dat dit gesprek over de nota Samen voor Elkaar vanuit zijn commissie is voorbereid door de raadsleden Stapelkamp (Haarlem Plus), Schouten (SP) en Kal (GroenLinks).

De heer **Stapelkamp** licht in het kort de opzet toe. Eerst zal de programmamanager de essentie van de nota uiteenzetten, daarna is er gelegenheid voor het stellen van vragen en debat. Hij spreekt de hoop uit dat het een heldere en leerzame bijeenkomst zal worden.

Mevrouw **Brandt** zegt dat haar presentatie veel bekende elementen zal bevatten voor mensen die reflectiebijeenkomsten op de raadsmarkt in maart hebben bijgewoond. Het gaat hier om een kaderstellende nota die in samenspraak met veel partners tot stand is gekomen. De bedoeling is dat bij de uitvoering het gevoel groeit dat het een nota van allemaal is en niet alleen van de gemeente. Het lenteakkoord in Den Haag heeft veel zaken even stilgezet, maar dat is geen reden in Haarlem te stoppen met de voortgang. De burger staat namelijk ook niet stil. Er blijven mensen werk zoeken; de overgang van de AWBZ naar de Wmo is hooguit iets vertraagd. Ongeacht de stelselwijziging wil Haarlem zijn burgers beter van dienst zijn.

Het sociaal domein bestrijkt veel beleidsterreinen: van sport, onderwijs, zorg en welzijn tot jeugd en ouderen. Het gaat om alles wat op de gemeentebegroting is ondergebracht in de programma's 3, 4 en 7. Daar zijn nu veel overlappings in het aanbod van voorzieningen. Maar ook lacunes in de preventiesfeer. Op de basisschool kunnen leerkrachten vaak al voorspellen welke leerlingen uit groep 8 later veel problemen zullen tegenkomen en veroorzaken. Maar met dat signaal wordt meestal weinig gedaan, met grote maatschappelijke kosten op termijn. Daar valt in ieders belang winst te halen.

De middelen nemen af, maar dat is niet het enige. Het gaat ook om de versterking van eigen kracht, zelfredzaamheid en actief burgerschap. Daarom geeft de nota ook geen volledig uitgewerkt programma. Het gaat om een aanpak die in de praktijk gestalte krijgt; burgers, organisaties en gemeente maken in deze visie samen de stad. Maar de burger is het uitgangspunt. De burgers moeten de regie over hun leven kunnen nemen. Dat gaat goed met naar schatting 80% van de mensen. Voor de 15% die dat tijdelijk niet lukt, moet er voldoende ondersteuning zijn om die regie te herwinnen. Voor de 5% die het echt niet op eigen kracht lukt, moet een goed vangnet zijn, zonder overbodige dubblures.

Voor de beweging naar eigen kracht is de inzet van vrijwilligers van groot belang. Mensen blijken zelf meer hulp in hun omgeving te kunnen organiseren dan velen tot nu toe aannemen. Een organisatie als BUUV kan daar uitstekend bij helpen.

Bij gezinnen met meervoudige problemen moet er één regie en één plan komen. Er is een geval bekend van een persoon (Edgar) waar door een versnipperde aanpak ruim 1 miljoen euro aan zorg werd gepend, veel meer dan bij een slimmere aanpak nodig bleek te zijn. Die slimmere aanpak scheelde niet alleen geld, maar had ook meer effect. Het gaat nu weer goed met Edgar.

De nota gaat over de komende verandering en geeft nog niet precies aan waar het vangnet van de toekomst uit zal bestaan, maar wel dat het goed georganiseerd en effectief moet zijn. In uitvoeringsnota's komen meer concrete zaken aan bod. Het Regionaal Kompas maakt er in ieder geval deel van uit.

In de nota zijn acht leidende patronen aangegeven voor de transitie:

1. De vraag van de burger is het vertrekpunt, niet het aanbod.
2. Haarlemmers die daartoe in staat zijn, zoeken zelf de oplossing voor hun problemen.
3. Ondersteuning door het eigen sociale netwerk staat centraal.
4. Samenhang in afstemming en aanpak.
5. Actief burgerschap op basis van vrijwillige inzet.
6. Zo veel mogelijk preventief interveniëren.
7. Integrale oplossing vanuit de leefsituatie en meer oog voor de woonzorgrelatie.
8. Opdrachtgeverschap van de overheid op basis van beoogde resultaten en functionele eisen in verbinding met gemeenschappelijke doelen.

Randvoorwaarden zijn een goede informatievoorziening, voldoende mogelijkheden om de buurtnetwerken te leren kennen en het bestaan van een goed georganiseerd vangnet. Het vergt een cultuuromslag van alle partijen die niet in één jaar voor elkaar zal zijn. Het is ook van belang de ontwikkelingen goed te volgen en effecten meetbaar in kaart te brengen.

De nota en het uitvoeringsprogramma 2012 dat nog uitsluitend over de transitie maatregelen gaat, worden volgende week in de commissie Samenleving behandeld. Spreekster is benieuwd naar de reacties van de aanwezigen.

Mevrouw **De Jong** (EcoSol) werkt met haar bedrijf aan activering en re-integratie van mensen met een dubbele diagnose, die buiten de boot van de meeste regelingen vallen. Noodgedwongen doet zij er dingen bij die eigenlijk niet tot haar taak horen, zoals het regelen van een woonplek, gesprekken met instanties om de cliënt aan een inkomen en de nodige zorg te helpen. Zij zoekt ook sponsors om de mensen die echt helemaal buiten elke boot vallen in ieder geval eten en kleding te kunnen geven. In feite hoort deze groep tot de 5%, maar het vangnet werkt niet echt. Zij is bang dat de transitie voor EcoSol gaat betekenen dat er nog minder geld beschikbaar komt om de dagbesteding overeind te houden, zodat deze mensen weer gaan uitwaaiëren en de politie meer werk gaan kosten. Dan wordt het niet meer dan het schuiven met geldpotjes.

De **gespreksleidster** merkt op dat ze juist zo getroffen was door de proactieve associatie die het vlindernet in de presentatie wekte bij het begrip vangnet. Zij vraagt wie de zorgen over het vangnet deelt.

Mevrouw **Huisman** (Context) vindt het vangnet niet het grootste risico, maar wel de middengroep van mensen die tussen het vangnet en de zelfredzaamheid balanceren. Maar zij ziet vooral veel uitdagingen om in het belang van de klanten meer met elkaar samen te werken en niet opgesloten te blijven zitten binnen de eigen organisatie. Het maakt de organisaties alert om samen over de meest effectieve aanpak na te denken. Zij ziet ook nu al nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan. Zij is wel bang dat men die middengroep uit het oog gaat verliezen door de nadruk op de kansrijken en de kanslozen. Daar moeten de gemeente en de organisaties elkaar op blijven wijzen. Bijvoorbeeld als er wachtlijsten ontstaan van mensen die niet meer geholpen kunnen of mogen worden, of als er kinderen op straat komen te staan of bij een toename van huiselijk geweld.

De heer **De Vries** (Meetingz! Boerhaavewijk) vreest dat dit debat een herhaling van zetten wordt op abstract en theoretisch niveau, waarbij ieder organisatie bij voorbaat een aandeel opeist. Hij pleit ervoor eerst te inventariseren welke problemen in een wijk spelen en pas daarna te zoeken naar mogelijke oplossingen. De wijkcoach zou daar een goede eerste aanzet voor kunnen geven. Hij is bang dat de huidige kleinschalige wijkinitiatieven als Meetingz! in het proces zoals het nu loopt opzij geschoven zullen worden, terwijl ze juist meer benut zouden moeten worden.

Mevrouw **Last** (hoofd beleid SoZaWe gemeente) zegt dat wijkgericht werken binnen de gemeente al loopt. Het is zaak nu te kijken wat er binnen het sociaal domein per wijk speelt en dan de verbindingen te leggen. Maar er spelen ook zaken als uitkeringen die centraal geregeld moeten worden.

Mevrouw **De Jong** (EcoSol) is het op zich eens met de heer De Vries. Maar EcoSol krijgt veel mensen binnen zonder enig netwerk en dan moet men op centraal niveau beginnen. Zij is voor betere vormen van samenwerking maar ziet daar als groot obstakel dat elke organisatie hecht aan het eigen budget. De wens is er, maar de praktijk is nog niet zover.

De **gespreksleidster** oppert dat het wijkgericht werken wellicht het meest geschikt is voor de zelfredzamen en minder voor de 5%. Zij wijst daarnaast op het bestaan van de zogeheten zorgmijders.

Mevrouw **Jacobs** heeft drie jaar tot begin dit jaar meegewerkt aan Paswerk in de Wijk, een project dat iedereen nu al weer lijkt te zijn vergeten. Daarin verrichtten cliënten van Paswerk nuttige werkzaamheden in een wijk waar ze iets van leerden en waarbij ze hun eigen kracht ontdekten. Het was een succesvol project dat ook mensen aan een baan geholpen heeft, maar helaas is gestopt vanwege geldgebrek. De theorie is dus al een keer uitgeprobeerd al lijkt men dat nu te vergeten.

Mevrouw **Van der Kraat** (Vrijwilligerscentrale) zegt dat wijkgericht werken mooi en laagdrempelig is, maar dat niet iedereen binnen zijn eigen wijk geholpen kan worden. Voor elke vrijwilliger moet gekeken worden waar die het meest op zijn plaats is. Dat kan binnen de eigen wijk, maar ook elders in de stad zijn. Een **bestuurslid** vult aan dat de VWC graag gebruikmaakt van de samenbundelende en coördinerende expertise die stadsbreed is opgebouwd.

Mevrouw **De Kwant** (Haarlem Effect) zegt dat er inderdaad al veel is uitgeprobeerd en dat de organisaties elkaar geen vliegen moeten afvangen. Zij is positief over de visie in deze nota. Samenwerking van de stedelijke welzijnsorganisaties met wijkinitiatieven is van grote betekenis voor de bewoners om wie het gaat. Er wordt al minder geïsoleerd van elkaar gewerkt en activiteiten worden steeds meer gearticuleerd aan de hand van de problemen die men op wijkniveau signaleert. Haarlem Effect en DOCK zijn het volgens haar ermee eens dat zij voor het wijkgericht werken aangewezen zijn op samenwerking met de bestaande wijkinitiatieven. Daarover heeft zij ook een document beschikbaar. Zij vindt het jammer dat de regie nog steeds bij de gemeente berust en bepleit een deel van de sturing te leggen bij maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld als het gaat om BUUV. Na het maken van zakelijke afspraken kan naar haar mening de uitwerking op een gegeven moment overgelaten worden aan de professionele organisaties.

De heer **Van der Putten** spreekt als burger met 15 jaar ervaring als vrijwilliger bij een wijkraad en RIBW. Hij zegt veel organisaties te horen die al lang hadden kunnen weten welke problemen er spelen bij burgers. Bezuinigen betekent in zijn ogen dat de kosten nog meer naar de burger verlegd worden. Die moet zijn eigen vermogen aanspreken, zijn eigen woning, maar dat is dood vermogen. Hij gelooft niet dat de professionele organisaties met hun concurrerende posities in deze tijd van marktwerking zullen gaan samenwerken. En hij is bang dat er lang niet voldoende vrijwilligers zijn om alle hulpvragen tegemoet te komen. Hij wil nog wel geloven in hun goede bedoelingen, maar er zal veel geld en energie gaan zitten in vergaderen. Daar gaat nu ook al veel geld in zitten bij BUUV. Hij denkt dat veel mensen ook huiverig zijn om hun hulpvraag kenbaar te maken uit vrees dat ze een vrijwilliger met kwade bedoelingen in huis krijgen.

Mevrouw **Pot** (DOCK) ziet dat de organisaties in lijn met deze nota juist veel meer samenwerking zoeken om tegemoet te komen aan de wensen van de burger, overlap in het aanbod te voorkomen en elkaars sterke punten te combineren. DOCK stelt zodoende bijvoorbeeld dienstverlening ter beschikking van cliënten van RIBW. Dat is een nieuwe ontwikkeling. Ook met de vergelijkbare concurrenten Haarlem Effect en Context neemt de samenwerking toe. Zij ziet in Haarlem juist een bruisend vrijwilligersleven op allerlei maatschappelijke terreinen. In haar ogen hebben de vrijwilligers in Haarlem de transitie al lang doorgemaakt en begint deze hele operatie niet bij nul.

De heer **De Vries** (Informatiesteunpunt) wijst op het gezamenlijk advies van de klantenorganisaties SAMS, Wmo-raad en SoZaWe-raad over deze nota. Hij hoopt dat dit bij de besluitvorming betrokken wordt. Verder wijst hij op het belang van laagdrempelige en soms noodlijdende maatschappelijke organisaties als de ANBO. Hij wijst de commerciële organisaties op het voorbeeld van de burgerorganisaties die een goede vorm van samenwerking gevonden hebben binnen het Platform Minimum Organisaties (PMO).

Mevrouw **Brandt** zegt dat het advies in goede orde ontvangen is. Dinsdag zal er een bestuurlijke reactie op de website verschijnen. De commissie Samenleving heeft het stuk ook ontvangen en kan het dus in de behandeling betrekken.

De heer **De Vries** (Meetingz!) merkt over de wijkgerichte aanpak op dat een frontoffice op wijkniveau kan doorverwijzen naar de deskundigheden in de backoffices in de hele stad. Die route werkt beter dan dat stedelijke organisaties of cliënten van hot naar her gaan. Hij onderstreept nogmaals zijn pleidooi om uit te gaan van concrete praktijkvoorbeelden op wijkniveau in plaats van een theoretisch kader. Hij vraagt of er contacten geweest zijn met deze praktijkvoorbeelden bij het opstellen van deze nota.

Mevrouw **Brandt** zegt dat deze nota niet pretendeert vanaf nul te beginnen, maar juist voortbouwt op wat er al is. Er worden al allerlei gesprekken gevoerd. In de praktijkwerkplaatsen wordt gekeken wat er in deze nieuwe aanpak allemaal past. Dat kijken met een nieuwe bril naar bestaande samenwerkingsvormen gaat verder als deze nota serieus wordt genomen.

Mevrouw **Adema** (Bureau Jeugdzorg) vindt de nota getuigen van een aansprekende visie voor haar werk met jeugd en ouders. De nota biedt kansen op nieuwe verbindingen en het voorkomen van dubbelingen. Omdat het geld voor jeugdzorg voortaan via de gemeente loopt, is er zicht op meer aansluiting bij wat er speelt in de stad en in wijken. Zij voorziet wel dat de vereiste cultuuromslag nog de nodige tijd zal vergen. Zij is nieuwsgierig hoe men dat denkt te gaan bewerkstelligen.

Mevrouw **Baltus** (Wmo-raad) maakt zich zorgen over de groep van 15% mensen die tijdelijk niet de regie kunnen voeren over hun leven. Die kunnen met begeleiding wellicht weer zelfredzaam worden. Maar ze kunnen ook opgaan in de groep van 5%. Zij is bang dat er niet voldoende geld is om het vangnet overeind te houden als pakweg 3% die route aflegt.

Mevrouw **Brandt** zegt hier geen sluitend antwoord op te kunnen geven. De insteek is scherp in de gaten te houden dat het vangnet effectief en groot genoeg is.

Mevrouw **Verweij** ervaart een ongelijkwaardige relatie tussen de grote professionele organisaties en de kleinschalige wijkinitiatieven. Zij heeft zelf lang gewerkt in een grote zorginstelling en kent het dus die kant. Maar sinds kort heeft zij een laagdrempelig wijkinitiatief, dat is ondergebracht in een kleine garage in de Boerhaavewijk. Zij verzorgt daar onder andere voorleesactiviteiten voor moeders en kinderen, die iedereen zo belangrijk zegt te vinden. Zij heeft contacten gezocht met scholen, jeugdzorg en welzijnsinstellingen, maar vindt nergens serieus gehoor. Zij is op bezoek geweest bij de scholen in de buurt, maar nog geen enkele leerkracht heeft leerlingen aangemeld voor de leesclub. Zij heeft de VWC gevraagd of het geen goed idee zou zijn taalmaatjes via de VWC aan haar taalinitiatieven toe te voegen in de wijk. Ook daar heeft ze geen antwoord op ontvangen. Het lukt haar niet een gesprek met de generalisten bij jeugdzorg voor elkaar te krijgen. Zij wil juist op alle mogelijke manieren verbinden, maar constateert dat iedereen binnen die gevestigde instellingen vastzit in zijn eigen routine en voorspelt dat die cultuuromslag nog een hele klus wordt.

De **gespreksleidster** trekt de conclusie dat een vlekkeloze coördinatie en goede organisatie van wezenlijk belang zijn om die gewenste samenwerking op wijkniveau te realiseren.

De heer **De Vries** merkt op dat de organisatiegraad van de burgers prima is. Zij kunnen goed naar voren brengen wat er speelt in een wijk. De klantenorganisaties krijgen volgens hem meer voor elkaar dan de professionele organisaties en de gemeente lijken te denken.

Mevrouw **Zwanenberg** (PMO) maakt zich zorgen over de communicatie met de burgers over deze aanpak. Er ligt nog geen communicatieplan. Documenten zijn alleen digitaal beschikbaar, maar daardoor wordt een grote groep mensen buitengesloten. Het is een misverstand te denken dat ouderen - maar dat geldt ook voor jongeren - voldoende vertrouwd zijn met de computer. Zij juicht het toe dat er in september een gedrukte versie van de stadsgids komt. Zij kent verhalen van ouderen die gewend zijn op de bank thuis in de gids van het wijkcentrum uit te zoeken aan welke activiteiten ze willen meedoen. Die

worden nu naar een website verwezen, maar hebben geen idee hoe ze die moeten vinden. Zij heeft onlangs een workshop over zin en onzin van het digitaliseren gevolgd, die ook voor Haarlem de moeite waard zou zijn.

Iemand vult aan dat men op zijn leeftijd gewend is met gedrukte teksten om te gaan. Toen hij via-via bij het Wmo-loket informeerde naar een gedrukte versie van de nota, wist men daar niet eens af van het bestaan van de nota.

Mevrouw **Brandt** wijst erop dat posters in de hele stad gehangen hebben. Het project is nu in de bewustwordingsfase, gesprekken over de visie en praktijkwerkplaatsen. Er wordt gekeken hoe die nieuwe visie uitgedragen kan worden naar de burgers en welke trainingen daarvoor nodig zijn bij de medewerkers om mensen goed te informeren.

Mevrouw **Koper** (raadslid PvdA) mist tot nu toe in deze discussie het bij andere gelegenheden veel gehoorde woord preventie. Zij is benieuwd welke kansen een organisatie als bijvoorbeeld Context daar ziet.

De heer **Rutten** (raadslid VVD) heeft een vergelijkbare vraag over het thema werk.

Een **medewerkster van de VWC** zegt dat RIBW is ingeschakeld om te helpen bij het bemiddelen van mensen die zich melden voor vrijwilligerswerk maar duidelijk begeleiding op de werkplek nodig hebben. Er zijn nu vrijwilligerscoaches opgeleid die met deze kwetsbare cliënten naar organisaties gaan om afspraken te maken over de nodige begeleiding. Zo kunnen deze mensen nu wel aan een vrijwilligersplek geholpen worden.

Mevrouw **Huisman** (Context) zegt dat ze met wijkorganisaties en anderen bezig is te bekijken hoe men het kan organiseren dat er vlugger op signalen gereageerd wordt, zodat er in de samenwerking preventief ingegrepen kan worden. Zij zegt een beetje murw te worden van alle opmerkingen bij dit soort bijeenkomsten als zouden professionele organisaties alleen maar met zichzelf bezig zijn en blind zijn voor de werkelijke problemen in een wijk. Zij willen graag samenwerken met wijkinitiatieven, maar de agenda's zijn druk bezet en men kan niet op stel en sprong op elk verzoek ingaan. Zij betreurt het als men daar geen oog voor heeft.

Mevrouw **Verweij** vindt het van belang dat men elkaar hoort en naar elkaar luistert en niet meteen op remmen trapt. Vanuit haar nieuwe positie heeft zij gemerkt waar schoenen wringen en hoe actieve mensen daar wanhopig van kunnen worden. Dat heeft zij hier zonder verwijten in constaterende zin naar voren willen brengen. Zij hoopt dat alle betrokkenen daar hun voordeel mee kunnen doen.

De **gepreksleidster** sluit af met de constatering dat er veel kansen voor samenwerking lijken te liggen. Zij spreekt de hoop uit dat die benut gaan worden.

De heer **Van de Manakker** dankt iedereen voor de bijdragen aan deze bijeenkomst en wijst op de behandeling van deze nota in zijn commissie Samenleving op donderdag 14 juni vanaf 20.00 uur. Hij sluit de bijeenkomst om 19.05 uur.